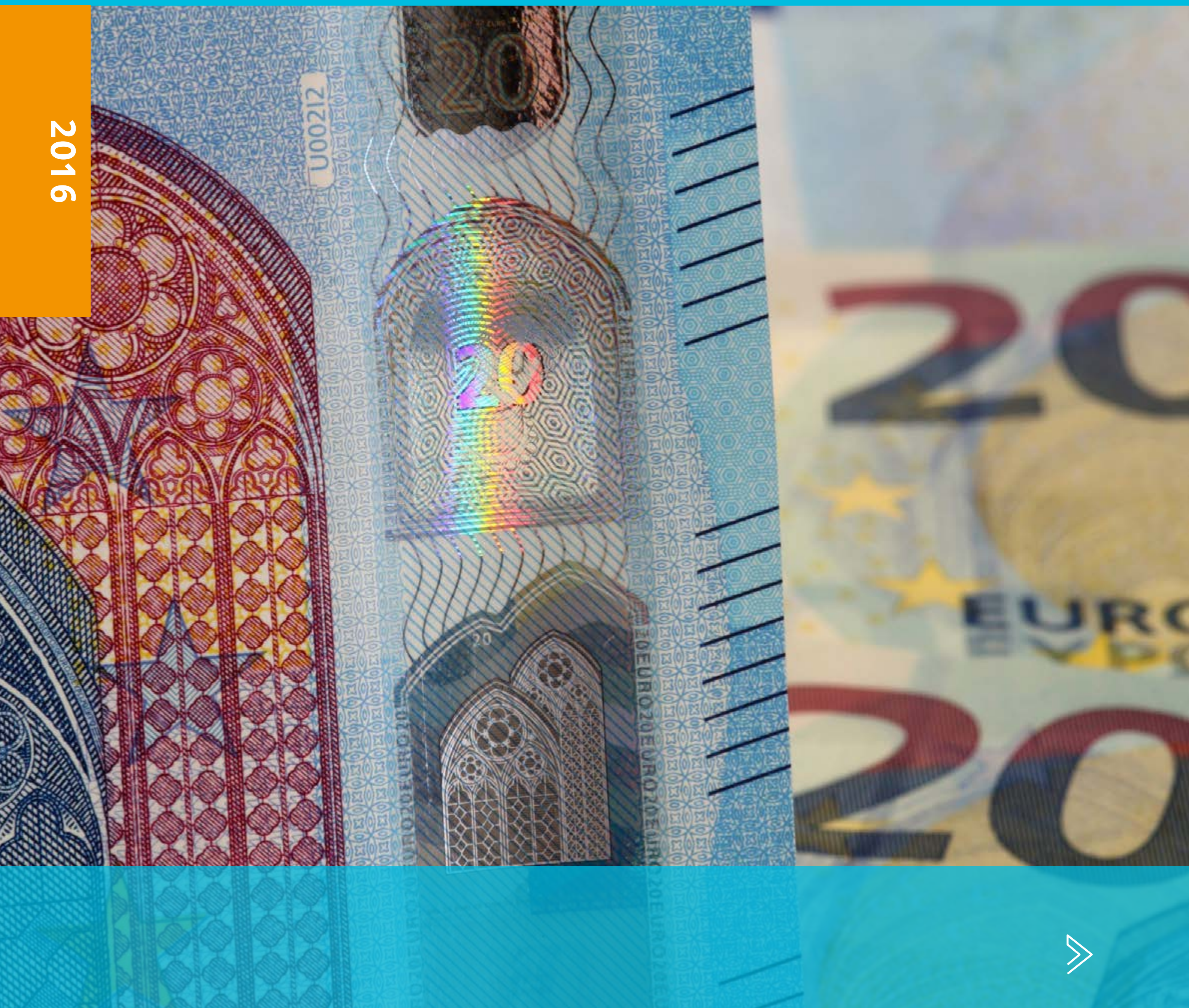
Algemene Rekenkamer

Resultaten verantwoordingsonderzoek 2015

Overige Hoge Colleges van Staat en Kabinetten van de Gouverneurs (IIB)

Rapport bij het jaarverslag

2016

Resultaten verantwoordingsonderzoek 2015 Overige Hoge Colleges van Staat en Kabinetten van de Gouverneurs (IIB)

Rapport bij het jaarverslag

De Algemene Rekenkamer doet ieder jaar onderzoek naar de verantwoording van ministers. De volgende vragen staan daarbij centraal:

- Wordt het geld besteed volgens de regels?
- Zijn de zaken goed geregeld op het departement?
- Heeft het beleid de gewenste resultaten?

Op basis van die vragen schetsen wij een beeld van het begrotingshoofdstuk. Wij presenteren onze wettelijke oordelen over de financiële informatie en de beleids- en bedrijfvoeringsinformatie in het jaarverslag. Daarnaast geven wij een oordeel over de bedrijfsvoering.

In dit rapport presenteren we de resultaten van ons onderzoek naar de Overige Hoge Colleges van Staat en Kabinetten van de Gouverneurs (begrotingshoofdstuk IIB).

De tekst in dit document is vastgesteld op 3 mei 2016. Dit document is op 18 mei 2016 aangeboden aan het parlement.

De overige publicaties van de Algemene Rekenkamer op 18 mei 2016 vindt u op www.rekenkamer.nl/verantwoordingsonderzoek2015.

Inhoud

1 Onze conclusies

Positief oordeel over verantwoording 2015

De Overige Hoge Colleges van Staat en de Kabinetten van de Gouverneurs hebben hun beheer op orde. Onze oordelen over de bedrijfsvoering, de beleidsinformatie en de financiële informatie van de 7 organisaties die onder hoofdstuk IIB vallen, zijn positief.

We benoemen wel twee aandachtspunten. Het eerste aandachtspunt betreft de voortgang bij en verantwoording over de informatiebeveiliging. De Overige Hoge Colleges van Staat geven in de bedrijfsvoeringsparagraaf geen verklaring over het 'in control' zijn van de informatiebeveiliging, zoals de ministeries doen. Transparantie over de informatiebeveiliging geeft blijk van bewustzijn en het bevordert het vertrouwen van de burger in het functioneren van de overheid en de daaraan verbonden organen.
Het tweede aandachtspunt is het inkoopbeheer bij de Raad van State. In 2015 is daarin al veel bereikt en wanneer er in 2016 voldoende aandacht is voor het vastleggen van de leverancierskeuze en voor de controle van de tarieven, kan het aandachtspunt volgend jaar vervallen.

Verder in het rapport

In de volgende hoofdstukken werken wij bovenstaande conclusies verder uit:

- Beleidsresultaten (hoofdstuk 3): wij zijn van oordeel dat de beleidsinformatie deugdelijk tot stand is gekomen en voldoet aan de verslaggevingsvoorschriften.
- Bedrijfsvoering (hoofdstuk 4): evenals vorig jaar zijn er geen onvolkomenheden in de bedrijfsvoering. Wij vragen nog wel aandacht voor de informatiebeveiliging bij de Overige Hoge Colleges van Staat en voor het inkoopbeheer bij de Raad van State.
- Financiële informatie (hoofdstuk 5): wij zijn van oordeel dat de financiële informatie rechtmatig en getrouw is. Er zijn geen overschrijdingen van de tolerantiegrenzen.
- Reactie van de minister en nawoord Algemene Rekenkamer (hoofdstuk 6).

2 Feiten en cijfers

In onderstaand overzicht schetsen we in cijfers de Overige Hoge Colleges van Staat en de Kabinetten van de Gouverneurs. Wat waren de verplichtingen, uitgaven en ontvangsten en het aantal fte's in 2015, in vergelijking met 2014 en 2013. Deze uitgaven van 2015 betreffen 0,05% van de totale rijksuitgaven.

Tabel 1 Overige Hoge Colleges van Staat en Kabinetten van de Gouverneurs in cijfers (x € miljoen)

	2013	2014	2015
Verplichtingen	115,6	117,1	116,9
Uitgaven	115,9	116,1	117,4
Ontvangsten	7,7	6,7	6,8
Fte's	1.052	1.029	993

Hoge Colleges van Staat

Nederland kent 6 Hoge Colleges van Staat. De Eerste Kamer en Tweede Kamer, samen de Staten-Generaal, hebben een eigen begrotingshoofdstuk binnen de rijksbegroting: hoofdstuk IIA.

Het begrotingshoofdstuk IIB heeft betrekking op de 4 Overige Hoge Colleges van Staat en 3 Kabinetten. De Overige Hoge Colleges van Staat zijn:

- Raad van State
- Algemene Rekenkamer
- Nationale Ombudsman
- Kanselarij der Nederlandse Orde

De Kabinetten zijn:

- Kabinet van de Gouverneur van Aruba
- Kabinet van de Gouverneur van Curaçao
- Kabinet van de Gouverneur van St. Maarten

Elk Hoog College van Staat en elk Kabinet heeft een specifieke positie in ons staatsbestel en functioneert in een eigen bestuurlijke context. In financieel opzicht gaat het per organisatie om relatief geringe uitgaven.

Tabel 2 Overzicht uitgaven 2013, 2014 en 2015 van de Overige Hoge Colleges van Staat en Kabinetten van de Gouverneurs (x € miljoen)

Organisatie	Uitgaven 2013	Uitgaven 2014	Uitgaven 2015
Raad van State	58,9	58,5	59,5
Algemene Rekenkamer	29,0	30,0	28,7
Nationale Ombudsman	16,2	16,4	17,1
Kanselarij der Nederlandse Orde	4,8	3,6	4,2
Kabinet van de Gouverneur van Aruba	2,0	1,8	2,0
Kabinet van de Gouverneur van Curaçao	2,6	3,1	3,6
Kabinet van de Gouverneur van St. Maarten	2,2	2,8	2,4

3 Beleidsresultaten

Hier geven we een oordeel over de totstandkoming van de beleidsinformatie in het jaarverslag.

3.1 Oordeel totstandkoming beleidsinformatie

De beleidsinformatie in het Jaarverslag 2015 van de Overige Hoge Colleges van Staat en Kabinetten van de Gouverneurs is deugdelijk tot stand gekomen en voldoet aan de verslaggevingsvoorschriften.

4 Bedrijfsvoering

Hier vindt u de resultaten van ons onderzoek naar de bedrijfsvoering.

- We beschrijven de relatie met de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en de Overige Hoge Colleges van Staat en Kabinetten van de Gouverneurs inzake het beheer.
- We geven een oordeel over de bedrijfsvoering en de informatie over de bedrijfsvoering in het jaarverslag.
- We gaan in op de aandachtspunten informatiebeveiliging en inkoopbeheer.

4.1 Beheer

De minister van BZK is op grond van de Comptabiliteitswet 2001, artikel 19 verantwoordelijk voor het beheer van de begroting van de Overige Hoge Colleges van Staat en Kabinetten van de Gouverneurs. Zij voeren zelf het beheer over hun begrotingsdeel. Over de inhoud van dat beheer bestaan afspraken met de minister van BZK, waarin recht wordt gedaan aan hun staatsrechtelijke positie.

4.2 Oordeel bedrijfsvoering

De onderzochte onderdelen van de bedrijfsvoering van de Overige Hoge Colleges van Staat en Kabinetten van de Gouverneurs voldoen in 2015 aan de gestelde eisen. We vragen nog wel aandacht voor de voortgang bij en verantwoording over informatiebeveiliging bij alle Overige Hoge Colleges van Staat en het inkoopbeheer bij de Raad van State.

4.3 Aandachtspunten

4.3.1 Informatiebeveiliging: voortgang maken en inzicht bieden

De stand van zaken bij de verschillende Hoge Colleges van Staat ten aanzien van de informatiebeveiliging is wisselend. Terwijl het ene Hoge College in 2015 nog maar net een start maakte met het formuleren van basiseisen voor informatiebeveiliging, was een ander Hoog College al bezig met het treffen van de laatste maatregelen naar aanleiding van de gemaakte analyses. De mate van digitalisering van de processen is ook niet voor elk Hoog College gelijk en daarmee is de gevoelde urgentie van handelen ook niet altijd gelijk. Het aantal kritieke systemen bij de Overige Hoge Colleges van Staat is overigens beperkt.
De Baseline Informatiebeveiliging Rijksdienst (BIR), die sinds 2012 voor het Rijk geldt, is niet verplicht voor de Hoge Colleges van Staat. Toch biedt deze baseline ook voor de Hoge Colleges

een goede basis voor informatiebeveiliging. We zien dan ook dat de Hoge Colleges hun beleid en maatregelen spiegelen aan deze baseline. Net als bij de ministeries achten wij het van belang dat de Hoge Colleges zich uitspreken over de basiseisen waaraan zij willen voldoen, inzicht bieden in de mate waarin zij daaraan voldoen en de inspanningen die zij verrichten om opzet en werking op orde te hebben. Transparantie over de informatiebeveiliging geeft blijk van bewustzijn en betrokkenheid. De ministeries hebben in 2015 met elkaar afgesproken om in een 'in control' verklaring duidelijkheid te geven over de stand van zaken bij de informatiebeveiliging van hun ministerie. Op soortgelijke wijze zouden ook de Hoge Colleges van Staat afspraken kunnen maken.

Aanbeveling

We bevelen de Overige Hoge Colleges aan:

- om duidelijk te maken wat de stand van zaken is bij informatiebeveiliging: in hoeverre is de beveiliging op orde, wat zijn de risico's en welke maatregelen moeten op welke termijn gerealiseerd zijn?
- om vergelijkbaar met de ministeries afspraken te maken met de minister voor Wonen en Rijksdienst, verantwoordelijk voor de kaderstelling van het informatiebeveiligingsbeleid, over het geven van inzicht in de stand van zaken over de informatiebeveiliging.

4.3.2 Inkoopbeheer bij de Raad van State bijna op orde

In 2015 heeft de Raad van State verdere stappen gezet bij het professionaliseren van het inkoopbeheer. De inkoopkalender en het contractregister zijn geactualiseerd. Nu is nog aandacht nodig voor het vastleggen van de objectieve keuze van de leverancier, de prijscontrole en het actueel houden van de stand van de verplichtingen. Als deze laatste punten in 2016 worden opgepakt, kan het aandachtspunt volgend jaar vervallen.

4.4 Oordeel totstandkoming bedrijfsvoeringsinformatie

De informatie over de bedrijfsvoering in het Jaarverslag 2015 van de Overige Hoge Colleges van Staat en Kabinetten van de Gouverneurs is deugdelijk tot stand gekomen en voldoet aan de verslaggevingsvoorschriften.

5 Financiële informatie

In dit hoofdstuk vindt u de resultaten van ons onderzoek naar de financiële informatie in het jaarverslag.

We geven een oordeel over:

- de rechtmatigheid van de financiële informatie;
- de deugdelijke weergave van de financiële informatie;
- de rechtmatigheid en de deugdelijke weergave van de financiële informatie op artikelniveau.

Alle door ons aangetroffen fouten en onzekerheden vindt u in het overzicht op onze website.

5.1 Oordeel over de financiële informatie

De financiële informatie in het Jaarverslag 2015 van de Overige Hoge Colleges van Staat en Kabinetten van de Gouverneurs voldoet aan de daaraan te stellen eisen.

5.1.1 Oordeel rechtmatigheid financiële informatie

De in de financiële overzichten opgenomen informatie in het Jaarverslag 2015 van de Overige Hoge Colleges van Staat en Kabinetten van de Gouverneurs is op totaalniveau rechtmatig. Wij geven ons oordeel onder voorbehoud van goedkeuring van de slotwetmutaties door de Staten-Generaal.

Voorbehoud slotwetmutaties

Het bedrag aan verplichtingen omvat in totaal € 2,1 miljoen aan overschrijdingen op de begrotingsartikelen 1, 3, 6 , 7 en 8. Het bedrag aan uitgaven omvat in totaal € 1,7 miljoen aan overschrijdingen op dezelfde begrotingsartikelen 1, 3, 6, 7 en 8. Gaan de Staten-Generaal niet akkoord met de daarmee samenhangende slotwetmutaties, dan moeten wij onze oordelen over de financiële informatie mogelijk herzien.

5.1.2 Oordeel deugdelijke weergave financiële informatie

De in de financiële overzichten opgenomen informatie in het Jaarverslag 2015 van de Overige Hoge Colleges van Staat en Kabinetten van de Gouverneurs is op totaalniveau deugdelijk weergegeven en voldoet aan de verslaggevingsvoorschriften.

5.1.3 Rechtmatigheid en deugdelijke weergave op artikelniveau

Wij controleren ook op artikelniveau de deugdelijke weergave en de rechtmatigheid van de financiële informatie. Wij hebben hierbij geen belangrijke fouten en onzekerheden geconstateerd in het Jaarverslag 2015 van de Overige Hoge Colleges van Staat en Kabinetten van de Gouverneurs.

6 Reactie minister en nawoord Algemene Rekenkamer

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft op 25 april 2016 gereageerd op ons conceptrapport. Hieronder geven we zijn reactie weer. De volledige reactie staat ook op www.rekenkamer.nl/2015-hocosta. We sluiten dit hoofdstuk af met ons nawoord.

6.1 Reactie minister van BZK

De minister van BZK schrijft dat hij met belangstelling kennis heeft genomen van ons conceptrapport bij het Jaarverslag 2015 van de Overige Hoge Colleges van Staat en Kabinetten van de Gouverneurs, hoofdstuk IIB van de rijksbegroting. Zijn bestuurlijke reactie is mede namens de Kanselarij der Nederlandse Orden.

De minister van BZK schrijft verder: ‘Tot mijn genoegen constateert u dat de in het jaarverslag opgenomen financiële informatie deugdelijk is weergegeven en voldoet aan de verslaggevingsvoorschriften. Tevens stelt u vast dat de in de financiële overzichten opgenomen verplichtingen, uitgaven, ontvangsten en balansposten rechtmatig tot stand zijn gekomen. Met betrekking tot de bedrijfsvoering vraagt u aandacht voor de informatiebeveiliging en specifiek het inkoopbeheer van de Raad van State.

De urgentie van uw bevindingen zal ik onder de aandacht brengen bij de Hoge Colleges. Voorts kan ik u melden dat de Kanselarij der Nederlandse Orden recent de Baseline Informatiebeveiliging Rijksdienst (BIR) geadopteerd heeft als basis voor de informatiebeveiliging. Eisen vanuit de BIR zullen worden meegenomen in het project voor de vervanging van het bestaande ICT-systeem dat op dit moment loopt.’

6.2 Nawoord Algemene Rekenkamer

We zullen in ons verantwoordingsonderzoek over 2016 nagaan in hoeverre de Overige Hoge Colleges van Staat maatregelen hebben getroffen om de informatiebeveiliging verder op orde te brengen. We dringen erop aan dat ook zij zich in een ‘in control’ verklaring, vergelijkbaar met de ministeries, verantwoorden over de stand van zaken bij de informatiebeveiliging.

Bijlage 1

Over het verantwoordingsonderzoek

In ons jaarlijkse Verantwoordingsonderzoek kijken wij naar de kwaliteit van de jaarverslagen die de ministers op Verantwoordingsdag aanbieden aan het parlement. Wij beoordelen ook de kwaliteit van de bedrijfsvoering van de ministeries gedurende het begrotingsjaar. Het onderzoek mondt uit in het afgeven van onze verklaring van goedkeuring bij de rijksrekening en de saldibalans van het rijk, die in het Financieel jaarverslag van het Rijk zijn opgenomen. De taken en bevoegdheden voor het Verantwoordingsonderzoek liggen vast in de Grondwet en in de Comptabiliteitswet 2001.

Onderzoek naar de jaarverslagen

Ons onderzoek naar de jaarverslagen is erop gericht om vast te stellen:

- of de weergegeven financiële informatie klopt en de weergegeven financiële transacties rechtmatig zijn - dat wil zeggen in overeenstemming met de begrotingswetten en andere toepasselijke wettelijke regels;
- of de weergegeven (niet-financiële) informatie over het gevoerde beleid en de bedrijfsvoering op goede wijze tot stand gekomen is;
- of de inrichting van het jaarverslag voldoet aan de bepalingen uit de Comptabiliteitswet 2001 en de Rijksbegrotingsvoorschriften.

Bij het onderzoek naar de financiële informatie willen wij voldoen aan de internationale controlestandaarden voor rekenkamers (International Standards of Supreme Audit Institutions, 'ISSAIs'). Wij onderzoeken niet iedere geldstroom tot in detail, maar hanteren een werkwijze die is gebaseerd op risicoanalyse. Wij maken optimaal gebruik van het controlewerk dat de Auditdienst Rijk voor de ministers verricht, en voeren daarnaast eigen controles uit.

Met het oog op het budgetrecht van het parlement richten wij ons controlewerk zo in dat wij over belangrijke fouten en onzekerheden niet alleen op jaarverslagniveau in totaal, maar ook per begrotingsartikel kunnen rapporteren. Om te kunnen bepalen wat wel en niet belangrijk is gebruiken wij kwantitatieve en kwalitatieve tolerantiegrenzen.

Voor de in het jaarverslag opgenomen informatie over het gevoerde beleid en de bedrijfsvoering beoordelen we of deze ordelijk en controleerbaar tot stand is gekomen.

Onderzoek naar de bedrijfsvoering
In ons onderzoek naar de kwaliteit van de bedrijfsvoering van de ministeries beoordelen wij of het financieel beheer, het materieelbeheer en andere elementen van de bedrijfsvoering rechtmatig, ordelijk en controleerbaar zijn.

Omdat het niet mogelijk is alle relevante elementen van de bedrijfsvoering jaarlijks te toetsen, hebben wij een meerjarige aanpak ontwikkeld. Wij richten ons daarbij vooral op de elementen die een rechtstreekse relatie hebben met de financiële informatie in de jaarverslagen. Alle essentiële beheersmaatregelen ('key controls') binnen het financieel beheer onderwerpen we ten minste eens in de drie jaar aan onderzoek.

Als we vinden dat een onderdeel van de bedrijfsvoering onvoldoende beheerst verloopt, noemen wij dat een 'onvolkomenheid' dan wel een 'ernstige onvolkomenheid'. Daarnaast benoemen wij zaken die beter kunnen worden georganiseerd als aandachtspunt.

Onderzoek naar beleidsinformatie
Wij doen jaarlijks onderzoek naar een aantal beleidsthema's. Centraal staan hierbij de vragen of ministers erin slagen de belastingbetaler waar voor zijn geld te leveren en of zij het parlement hierover voldoende informeren. Hiervoor gaan wij na:
- hoeveel geld aan het beoogde doel wordt besteed;
- of voor dat geld de beloofde prestaties worden geleverd;
- in hoeverre het met het geld beoogde doel wordt gerealiseerd;
- of het parlement in begroting, jaarverslag en andere kamerstukken voldoende wordt geïnformeerd.

Een uitgebreide methodologische verantwoording over ons jaarlijkse verantwoordingsonderzoek staat op onze website:
verantwoordingsonderzoek.rekenkamer.nl/over-dit-onderzoek/verantwoordingsdag.

Voorlichting

Afdeling Communicatie
Postbus 20015
2500 EA Den Haag
telefoon (070) 342 44 00
voorlichting@rekenkamer.nl
www.rekenkamer.nl

Omslag

Ontwerp: Corps Ontwerpers
Foto: Corbis/Hollandse Hoogte

Den Haag, mei 2016